

Tulevaisuuden tekijöihin kannattaa satsata

Ammatillinen koulutus uudistui kaksi vuotta sitten ja tavoitteena on, että oppiminen siirtyisi yhä enemmän työpaikoille. Työpaikoilla on kuitenkin ollut epäselvyyttä niiden roolista.

Monen muun teollisuuslaitoksen tapaan traktoreita valmistavalla Valtralla on pulaa alan koulutuksen saaneista työntekijöistä. Siksi Valtralla onkin panostettu ammattikoulusta tulevien opiskelijoiden perehdyttämiseen, jotta he valmistuttuaan kokisivat yrityksen houkuttelevaksi työpaikaksi.

Valtran traktoreita valmistetaan Keski-Suomessa Suolahdella. Koska yritys sijaitsee syrjässä, sillä on ollut vaikeuksia saada lähialueelta riittävästi yritykseen sitoutuneita työntekijöitä.

– Siksi opiskelijat ovat meille todella tärkeitä. Heitä tulee meille Pohjoisen Keski-Suomen ammattiopistosta, jossa meillä on kummiluokka, Valtran pääluottamusmies **Ville Kivimäki** sanoo.

Ennen varsinaista työpaikalla järjestettävää koulutusta tulija tutustuu viikon verran työpaikkaan, jolloin työelämässä oppimisen jakso jää puhtaasti ammatillisen osaamisen kehittämiseen. Viikon aikana hänen kanssaan käydään läpi turvallisuusasioita ja muuta työhön liittyvää.

Valtran kahdessa tehtaassa on yhteensä 10 tiiminvetäjää, jotka ovat käyneet

työpaikkaohjaajakoulutuksen. Opiskelijalla ei ole henkilökohtaista ohjaajaa vaan ohjaaja vaihtuu opiskelijan siirtyessä tiimistä toiseen.

Kivimäen mukaan työpaikat tarvitsivat lisää tietoa amisreformista.

– En usko, että työpaikoilla ihan hirveästi keskustellaan työpaikalla järjestettävästä koulutuksesta, ja siksi näitä asioita olisi hyvä nostaa esiin.

TYÖPAIKAN ROOLIIN SELKEYTTÄ

Jotta työpaikat olisivat enemmän tietoisia amisreformista ja työpaikan roolista, Ammattitaitoa yhdessä -hanke julkaisi tammikuussa 2020 oppaan. Opas tiivistää työpaikkojen näkökulmasta sen, mitä ammatillisesta koulutuksesta olisi syytä tietää ja miten tulisi toimia, kun työpaikalle saapuu opiskelija. Erityisesti siinä selvennetään vastuisiin ja velvollisuuksiin liittyviä säädöksiä ja käytäntöjä.

– Opettajilla ja oppilaitoksilla on paljon tietoa hallussaan, mutta Ammattiin opiskelevien ohjaaminen työpaikalla -oppaan avulla myös työpaikat voivat itse perehtyä asioihin, TSL:n hankepäällikkö **Ilkka Vuorikuru** sanoo.

Työelämässä oppimisen prosessi rakentuu niin, että oppilaitoksessa opiskelijalla on vastuuopettaja ja työpaikalla työpaikkaohjaaja. Opettajan vastuulla on koko prosessista huolehtiminen ja työpaikkaohjaajan perehdyttäminen ohjaamiseen. Työpaikkaohjaajat ovat työpaikan kokeneita työntekijöitä, joille on annettu ohjaustehtävä. Laissa ei kuitenkaan ole tarkemmin määritelty keitä he ovat ja joskus voi käydä niinkin, että ohjaaja on henkilö, joka oikeasti ei ole opiskelijan työarjessa läsnä.

– Asioita saattaa myös jäädä liikaa opettajan asiantuntemuksen ja osaamisen varaan ja työpaikan rooli jäädä vähän epäselväksi.

Työpaikoilla usein tiedetään perusasiat työelämässä oppimisesta kuten näytöstä ja sen vastaanottamisesta sekä itse ohjauksesta, mutta astetta vaikeampi on hahmottaa, millainen on työpaikka, jossa on oikeasti hyvä opiskella.

– Siinä on paljon vaihtelua. Jossain on jo vuosia tehty hyvää työtä ja se näkyy siinä, että opiskelijat viihtyvät ja valmistuvat ja työnantajat saavat uusia työntekijöitä.

SOPIVA TYÖKUORMA

Valtralla on otettu ohjaamisessa käyttöön liuta hyviä käytäntöjä, joita kehitetään koko ajan lisää.

Koulutus- ja oppisopimusjaksoilla opiskelijoiden on tarkoitus tehdä niitä asioita, joista on sovittu oppilaitoksen kanssa ja jotka on kirjattu hänen henkilökohtaiseen osaamisen kehittämissuunnitelmaansa eli HOKSiin. Työpaikkaohjaaja seuraa mitä osaamista opiskelijalla jo on ja varmistaa, että opiskelija tekee niitä asioita, jotka tukevat hänen valmistumistaan.

– Hänellä ei teetetä esimerkiksi siivoustöitä tai anneta liikaa vastuuta tuotannollisista asioista vaan hän on mukana tuotannossa oppimassa – ei suoraan lisäresurssina, mutta ei myöskään syrjässä tuotannosta, Ville Kivimäki kertoo.

Työpaikkaohjaajan ja opiskelijan yhteistyötä helpottaakseen Valtrassa ollaan ottamassa käyttöön malli, jossa opiskelijan tavoitteet kirjattaisiin jatkuvasti päivitettävään osaamismatriisiin. Siitä ohjaaja pystyisi suoraan näkemään, mitä opiskelija jo osaa ja löytämään hänelle sopivan vaativia tehtäviä.

Kivimäki muistuttaa, että uusien opiskelijoiden myötä myös työpaikka saa tietoa siitä, mitä nuoret ajattelevat työpaikoista ja työelämästä.

– Teollisuudesta on usein edelleen sellainen kuva, että ollaan jossain pimeässä pajassa, jossa miehet mustana rasvasta touhua, mutta se ei enää nykypäivänä ole niin.

LAINSÄÄDÄNTÖÄ JA KÄYTÄNTÖJÄ

Ammattiin opiskelevien ohjaaminen työpaikalla -oppaassa on selostettu koko prosessi, mitä työpaikalla tapahtuu opiskelijan saapuessa.

– Oppaassa on nostettu esiin sellaisia asioita lainsäädännöstä, jotka on pakko hoitaa kuntoon. Toinen puoli oppaasta sisältää hyviä käytäntöjä, jotta asiat olisivat toimivampia, Ilkka Vuorikuru kertoo.

Vuorikuru muistuttaa, että ohjaus on aina ihmissuhdetoimintaa. Jos kommunikointi tökkii tai ohjaussuhde lähtee heikosti liikkeelle se johtaa pahimmillaan tilanteeseen, joka on kaikille raskas. Siksi ohjaus pitäisikin olla hyvin suunniteltu prosessi, johon on varattu riittävästi aikaa.

Luottamusmies voi oppaan avulla etsiä kohtia, jotka pitäisi hoitaa toisella tavalla ja viedä niitä työnantajan tai ohjaajan tietoon. Myös esimiesten ja johdon kannattaisi tutustua oppaaseen.

Monessa työpaikassa ohjaus tapahtuu oman työn ohessa ja ohjaus on jollain lailla jäsentymätöntä, mutta ideaalitulanteessa koko työyhteisö on opiskelijan tukena. Kaikkien olisi hyvä tietää ainakin perusasiat eli milloin hän tulee, mistä hän tulee ja mitä hän on oppimassa työpaikalla.

– Nuorelle työelämässä oppimisen jakso saattaa olla ensimmäinen kurkistus työelämään, joten avoimuus heidän vastaanottamisessaan ja oppimisen tukemisessa on todella tärkeää, Ville Kivimäki lisää.

Luottamusmiehen tehtävä on puolestaan varmistaa, ettei opiskelijoilla korvata työvoimaa, ja työsuojeluvaltuutettu seuraa työturvallisuuteen liittyviä asioita.

JALKAUTUKAA OPETTAJAT TYÖPAIKOILLE

Valtralla yhteistyö oppilaitoksen ja työpaikan välillä on kehittynyt koko ajan paremmaksi. Traktoritehtaalla tuotanto on ajoittain hektistä, mutta Pohjoisen Keski-Suomen ammattiopisto on ollut hyvin joustava aikataulujen ja harjoittelupäivien suhteen. Ville Kivimäestä olisi kuitenkin tärkeää, että opettajat olisivat enemmän työpaikalla tukemassa oppilasta ja myös työpaikkaohjaajaa.

– Olisi toivottavaa, että he kävisivät useammin ja kävisivät työpaikkaohjaajien kanssa keskusteluja ja päivittäisivät tilannetta missä mennään, koska he ovat kuitenkin vastuussa siitä opettamisesta.

Lisätietoa oppaista

Ammattiin opiskelevien ohjaaminen työpaikalla -opas on toteutettu osana Euroopan sosiaalirahaston rahoittamaa Ammattitaitoa yhdessä -hanketta (2018–2020). Oppaan ovat käsikirjoittaneet yhteistyössä Työväen Sivistysliitto TSL ja Kiipulan ammattiopisto, ja oppaan kommentointiin on osallistunut laaja joukko ammatillisen koulutuksen asiantuntijoita. Opas kuuluu Työyhteisö ohjaa -julkaisusarjaan, joka saa jatkoa keväällä 2020.

Ammattitaitoa yhdessä -hankkeen päätoteuttaja on Työväen Sivistysliitto TSL, ja osatoteuttajia ovat Kiipulan ammattiopisto, Työterveyslaitos, Julkisten ja hyvinvointialojen liitto JHL, Palvelualojen ammattiliitto PAM sekä Teollisuusliitto. Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK on mukana yhteistyössä ja tukee hankkeen toteutusta.

[Tilaa maksutta opas ja muita keväällä 2020 ilmestyviä materiaaleja täältä.](#)

Natasha Petrell
Kuva: Istockphoto